

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

BENIARBEIG

LA MARINA ALTA

AJUNTAMENT
DE BENIARBEIG

INSTITUT CARTOGRÀFIC VALENCIÀ

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Lingüísticotècnics

RECALL I TEXT
Robert Miralles i Cebrià

GRAFISME
Guillermo Tomás Lull

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Beniarbeig, 181

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Beniarbeig

ISBN: 978-84-482-5892-4

Depòsit legal: V-111-2014

Impressió: gràfiques **vimar**
Alameda de Reyes, 11 • 50, 56 509 62 30 • Pinarra • València

www.avl.gva.es

BENIARBEIG

Beniarbeig és un municipi de l'antic marquesat de Dènia i de l'actual comarca de la Marina Alta. Ocupa un territori quasi pla de 7,40 quilòmetres quadrats, ple de materials al·luvials de l'era quaternària. Encara que el terme municipal té una altitud mitjana de 42 metres sobre el nivell del mar, està accidentat en el sector nord pels contraforts de la serra de Segària (508 metres d'alçària), i en el sud, pel tossal del Rafalet. Limita al nord amb Benimeli, Ondara i el Verger; a l'est, amb Ondara i Pedreguer; al sud, amb Pedreguer i Benidoleig, i a l'oest, amb Sanet i els Negrals. Té 1.883 habitants, anomenats *beniarbegins*. A banda d'alguns barrancs i rambles menors, l'únic curs fluvial de certa importància que creua el terme és el riu Girona, que protagonitzà un desbordament històric el 12 d'octubre del 2007. L'aigua inundà una part de la població i destruï el pont que comunicava des de feia cent anys el nucli urbà partit pel mateix riu.

La vinya de moscatell per a elaborar pansa va dominar el paisatge fins als primers anys del segle XX, en què fou arrasada per la fil·loxera. En l'actualitat, l'economia de Beniarbeig es basa en l'agricultura de regadiu, mitjançant l'explotació de pous i caves que aprofiten un ric aquífer subterrani, principalment per al conreu del taronger i del mandariner (300 hectàrees), comercialitzats per un gran magatzem local. En canvi, els cultius de secà, com l'ametler, el garrofer i l'olivera (150 hectàrees), que es disposen en terrasses amargenades en la solana de Segària, no són tan importants. Recentment, els ingressos procedents del sector agrari s'han vist complementats pels derivats d'un notable procés urbanitzador dels tossals que envolten la població, com el Mont Corona, els Miralbons, etc. A més a més, el municipi disposa d'un polígon industrial, al costat dret la carretera d'Ondara a Orba.

Hi ha constància d'un primer hàbitat humà paleolític en la cova de Bolumini i d'un poblat ibèric en el Passet, en el vessant sud de Segària; també de restes romanes en la partida de les Illetes. En el període musulmà Beniarbeig tenia l'entitat de simple alqueria. Més tard, s'incorporà al món occidental de la mà del rei Jaume I entre el 1244 i el 1245. Chabàs documenta *Beniarbeig* el 1249 i Camarena documenta *Beniharbex* el 1402. Segons Carme Barceló, prové de *bani 'arbaj*. El 1385 el lloc pertanyia a Gonçal Castellví; el 1402 assumí la senyoria Pere Martorell, home de confiança del duc de Gandia, i posteriorment passà als Pallàs, comtes de Sinarques i vescomtes de Xelva, a través de la mare, Leonor Ponce. El 1535 la seua parròquia es desmembrà de la de Dènia, i es constituí una rectoria destinada als moriscos forçats a convertir-se al

cristianisme pocs anys abans, durant la Guerra de les Germanies. El 1609 foren expulsades les 82 famílies morisques que l'habitaven —incloent-hi els pobladors de les alqueries de Beniomer i Benicadim, amb una dotzena de cases cadascuna d'estes, les quals foren habitades fins al 1643, quan es despoblaren definitivament i s'agregaren al terme particular de Beniarbeig—, i fou reocupat per gent de la comarca, amb alguna aportació balear (cognoms com *Boronat*, *Moll* o *Llull*). En el segle XVIII, Beniarbeig pertany a la marquesa d'Amayuelas i comtessa de Peñaflo, amb qui el duc de Medinaceli i marquès de Dénia va litigar, el 1766, per la possessió de drets a Segària; este, a més, cobrava el terç delme de Beniarbeig i resolia els afers criminals de la població.

Dels edificis principals destaquen l'antic ajuntament, les escoles velles, l'església parroquial de Sant Joan Baptista (segle XVIII) i la casa de Santonja. Les festes se celebren l'última setmana d'agost, en honor a sant Joan i a sant Roc.

ELEMENTS FÍSICS

Orografia

Avenc de Cigarra
Avenc de Signes
Cadireta del Rei Moro
Coll de Ramon
Cova de Bolumini
Pas de Benimeli
Penya del Gos Flac
Penya Roja

Serra de Segària
Tossal del Rafalet
Tossalet Blanc
Tossalet de Beniomer
Tossalet de la Font
Tossalet del Coixo
Tossalet dels Pedreguers

Hidrografia natural

Barranc de la Cova
Barranc dels Racons

Bassa de Santonja
Riu Girona

Hidrografia artificial

Motor de Segària
Motor dels Rafalets
Motor Nou dels Plans

Motor Vell dels Plans
Pou dels Rafalets

Paratges

Beniomer
el Calvari
el Marge Roig
el Pla de Mona
el Pla de Serra
el Pla de Teòsia
el Pla dels Morosets
els Corralissos
els Fondos
els Matxins
l'Algoleja

l'Almadrava
l'Assut
la Basseta
la Corona
la Creueta
la Sénia
la Torreta
les Estaques
les Rambles
les Sorts

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Beniarbeig
Casa de Santonja
Casa del Valencià
Casa dels Garcies

Caseta de Tono
Castellet de Segària
la Carabina
Urbanització Monte Corona

Partides

Benicadim
el Rafalet
el Tossal
els Graus
els Massils
els Miralbons
els Olivarets
els Plans

els Trillets
les Hortes de Baix
les Hortes de Beniarbeig
les Hortes del Molí
les Illetes
les Rases
Racó de Vinyals

Vies de comunicació

Assagador de Pego
Assagador de Segària
Assagador del Rafalet
Autovia València-Alacant
Camí de la Corona
Camí de Pamis
Camí del Calvari
Camí del Cementeri
Camí del Malver
Camí del Molí
Camí del Pla
Camí del Pontet a Benidoleig
Camí del Tossalet

Camí dels Fondos
Camí dels Garcies
Camí dels Miralbons
Camí dels Racons
Camí dels Vinyals
Camí Vell d'Ondara a
Beniarbeig
Carretera de Benidoleig a
Ondara
Carretera de Benidoleig a
Pedreguer
Carretera de Pedreguer
Carretera de Sanet

Altres llocs d'interés

Cementeri
la Mina
Molí de Beniomer
Molí del Pla

Poblat Ibèric
Poliesportiu Municipal
Polígon Industrial de Beniarbeig

Elements físics

Presència humana

0 100 200 400 600 800 1.000 Metres